

Hlinjany hornca a jeho poselstwo

Bóh, kotryž přikaza: Swětło njech z čemnosće swěći, je so rozswěćił w našich wutrobach, zo by nam dał spóznać swětło swojeje krasnosće we wobliču Chrystusa. My pak mamy tutón pokład w hlinjanych sudobjach, zo by přez měru krasna móc była Boža a nic wot nas.

2 Kor 4,6-7

Doma mamy stary hlinjany hornca. Prjedy bě wón wowce słušať. Snadž bě to hornca za šmaťc abo za kisaťe kórki. Chibazo su někajke zbytki jědze do njeho dali? Džensa stej w kuchni a zběramy w nim jejkowe skorpizny.

Hlinjany hornca – to je wobraz za čłowjeka, za nas ludźi, tajkich, kajcyž smy. Rozdžělné wěcy chowamy w sebi: dary a słabosće, wšelake mocy a zamóžnosće. Kóždy čłowjek ma hinaše wěcy w sebi, ma hinaši wosud. Tež w tym runamy so hlinjanemu horncej, zo smy ze zemskeje materije nastali. Na přernih stronach biblije čitamy, kak je Bóh čłowjekej nastać dať: „Bóh Knjez stwori čłowjeka z procha zemje.“ Wobstějimy ze samsneje maćizny kaž wony hlinjany hornca, kotryž je ze zemje wzaty. Skónčnje nas tež to wjazaz z hlinjanym horncom, zo nimamy wěčne žiwjenje. Naš domjacy je drje hišće rjany, njeje ani napuknjeny abo nabity. Hdyž pak by na kamjeń padnył, by po nim było. Jara realistisce rěči so w bibliji wo čłowjeskim žiwjenju: „W poče swojeho wobliča budžeš swój chléb jěsć, hač so do zemje wróciš, z kotrejež sy wzaty. Ty sy proch a do procha so wróciš.“ Tajke trochu styskne mysle móžeja nam přińć, hdyž hladamy na stary hlinjany hornca.

Tola Bóh njeje jenož čłowjeka sčinił, wón je tež swětło stworił. „Budź swětło!“ běše jeho přenje słowo. „A bu swětło.“ Wšitke stworjenja trjebaja swětło, tež my ludžo tu na zemi. Derje, zo mamy lampy w našich chěžach. Derje, zo dny zaso přiběraja.

Swětło je tež duchowna móc. Rěčimy wo jasnym duchu, kotryž něchtó ma. Wšitke

swětło na zemi, njech je realne, njech je duchowne, je wotsćin Božeho wěčneho swětła. Móžemy tež prajić, zo su wšitke swěcy na zemi pruhi z Božeho kralstwa.

Japoštoł Pawoł zwjedže wobaj swětaj hromadže: swět zachodneho čłowjeka, kiž so jewi we wobrazu wo hlinjanym horncom, a wěčne Bože swětło: „Bóh, kotryž přikaza: Swětło njech z čemnosće swěći, je so rozswěćił w našich wutrobach. My pak mamy tutón pokład w hlinjanych sudobjach.“

Troje mysle chcú z hłubokich Pawołowych słowow wuzběhnyć:

1. *Bóh je w našich wutrobach.* Jeho swětło je w nas. Džiw stworjenja so wospjetuje: Budź swětło. Ženje njejsmy bjez Božeho swětła. Wón rozswěći naš žiwjenski puć, drje nic na dlěši čas, ale tola tak daloko, kaž to trjebamy. Džeń wote dnja. Druhdy wězo přińdu čemne dny. Ale tež na tutech njejsmy sami. Bože swětło je w nas.

2. *Druzy ludžo tute swětło njewidža.* Što w hlinjanym horncom je, hnydom njespóznaješ. Pawoł běše wulki japoštoł, tola na čim bě to spóznać? Wón bě chory a słaby, druzy běchu strowi a sylni. Wón wědžeše, zo je hlinjane sudobje, tola tajke, w kotrymž Bože swětło swěći.

3. *Hlinjany hornca so rozłama, swětło pak wostanje.* Na nas přińdu strowotne problemy a chorosće. Jónu so hlinjane sudobje rozłama, telko je wěste. Tola Bóh je wěčný a jeho swětło je wěčne. Chrystus bě morwy, ale nětko je žiwy. My wumrějemy, ale to njeje kónca. Bože džěci přěndu do Božeho wěčneho swětła.

Maće tež wy doma hlinjane sudobja: hornca abo karany? Rozmysljuje wo tym, hač so waše žiwjenje w nich wotblyšćuje. Předstaje se, zo je swětło w nich. Njebojće so, hdyž so puknu abo rozlamaja. Bóh je sylniši hač naša zachodnosć.

Jan Malink

Hlinjany hornca

Foto: Jan Malink

Chłóšćenki za ptački

Lube džěci, w zašłym měsacu swjećachmy tu pola nas we Łužicy ptači kwas. Džěcom, kotrež w zymje pilnje ptački picowachu, wobradžištej sroka a hawron na swojim kwasu słódkosće. Tola tež po ptačim kwasu měli ptački dale picować. Zawěsće maće doma w zahrodze abo na balkonje ptaču chěžku. Mam za džensa mały recept, po kotrymž móžeće ptačkam wosebitu chłóšćenku přihotować. Dokelž tu z kachlemi a horcej wodu džětaće, měť dorosćeny při tym pomhać.

Trjebaće za to:

- zornjatka słóńčneje róže
- kokosowy tuk
- horn
- aluminiowu foliju
- formy za wukaťanje poprjančkow
- stary pisak, hozdzik abo kiješk
- šnúru

Rozskřějće kedźbliwje kokosowy tuk w hornu na kachlach při niskej horcoće. Sypřěće do horna telko zornjatki słóńčnych róžow, zo nastanje husta masa. Po tym dajće masu trochu wustudnyć.

W mjezycasu maće chwile, formy přihotować. Položće kóždú formu na kusk aluminiowej folije a zezhibujće foliju tak, zo nastanje dokoławokoło kroma.

Napjelněće nětko kóždú formu hač do počojcy z masu. Tykněće dosrjedž kóždje formy stary pisak, hozdzik abo kiješk. Nětko móžeće hišće trochu tuka do formy dać.

Stajće formy na někotre hodžiny do chłódzaka a dajće cyłej masy stwjerdnyć.

Hdyž su formy wustudnyli, stajće je skrótka do horceje wody, tak zo móžeće masu zlochka z formy wutłóčić. Nětko móžeće hozdzik abo štabik wucahnyć. Přez džěrku tykněće šnúru, na kotrež potom formy na haľuzu abo balkon pójsnjeće.

To sym hišće wuspytała:

Mam doma pudingowu formu, do kotrejež sym masu napjelněła. Nastal je rjany „tykanc“ za ptački, kotryž sym na štom pójsnyła. Za tajki tykanc so tež babki z pěskoweho kašćika hodža.

Zornjatka słóńčneje róže móžeće tež z worješkami a šiplenkami změšeć.

Wjele wjesela při picowanju a wobkedźbowanju ptačkow přeje

Janina Krygarjowa

Kubłanske popoľdnje

Lětuše kubłanske popoľdnje budže zaso w Budyšinje na Michalskej farje, a to pón-dželu, 15. februara, w 14.00 hodž. Po nutnosći a swačinje wobhladamy sej film wo jězbje Serbskeho busa 2015 do Wittenberga a wo cyrkwinskim dnu w Bukecach. Po tym podaja so informacije ze serbskeho ewangelskeho žiwjenja. *Jan Malink*

Džěłarnička w Bukecach

Wutrobnje přepróšujemy na džěłarničku Serbskeho ewangelskeho towarstwa dnja 27. februara 2016 do Bukec.

Wotběh:

- 14.00 witanje a nutnosć w ewangelskej šuli
- 14.15 Daniel Zoba předstaji nowu serbsku kompjuterowu hru „Krabat a potajnstwo serbskeho krala“, hru móžeja přitomni tež sami wuspytać; paralelnje poskići Měrana Cušcy na konwersaciju na temu „Krabat“.
- 15.45 swačina
- 16.30 NSLDž předstaji džiwadłowu hru „Čmjeła Hana namaka přečela“ na wosadneje žurli.

Nimo serbskich Bjesadow su wšitycy młóđi a stari zajimcy wutrobnje wítani.

Dalše informacije poda Mato Krygař we Wujezku (tel. 035939 80502).

*Serbske ewangelske towarstwo
Bukečanska bjesada*

Wopominanje Smolerja

Maćica Serbska spomina na swojeho hłowneho založerja Jana Arnošta Smolerja, serbskeho budžerja a slědžerja, skladnostnje jeho 200. posmjertnych narodnin. Wona přepróšuje sobotu, 5. měrca, na scěhowacej zarjadowani:

- 10.00 Spominanje na J. A. Smolerja při swójbnym rownišću na Budyskim Hrodžišku
- 10.45 Swjedženska akademija k česći J. A. Smolerja w Serbskim muzeju

Witanje

Wuznamjenjenje z Mytom Hórnika

Přednoškaj:

Marka Cyžowa: „Wuznam Smolerja za wuwice serbskeje hudźby“

Trudla Malinkowa: „Swójbne stawizny Jana Arnošta Smolerja“

Swjatočnosť wobrubja „Přezpólni“ pod nawodom Fabiana Kaulfürsta.

Přizamknje so přijěće w hosćencu „Burghof“.

*Maćica Serbska
Jan Malink, předsyda*

Prědar Juro Frahnow na prawdu Božu wotešoł

Kelko chorych je wopytał, kelko mrějacych z modlitwami na poslednim puću přewo-
dzał, kelko zrudženych pokojał – zličić drje
to nictó njeje. Nětko je sam po čežkej
chorosći dnja 13. januara w starobje 78
lět wudychał: Juro Frahnow.

We Łužicy bě znaty jako delnjoserbski
prědar. A to bě z čětom a dušu, haj,
woprawdže tež z čětom. Štóż je jeho hdy
na klětce dožiwił, wě: Hdyž spominaše na
nuzu swěta, dyrkotaše jemu hlós, druhdy
njezamó sylzam dowobarać. Tón abo tam-
ny kemšer wučahny hnuty nósnič z kapsy.
Runje tak pak wuprudžowaše duchowny
při wozjewjenju radostneho poselstwa Je-
zusa Chrystusa kipjace wjeselo. Často so
při poslušarju z wutroby smějachu. Hdys
a hdys su w běhu jeničkeho předowanja
sylzy rudženja a radosće kemšichodžerjow
wotměnjejo samsne šantko mačeli. Dušu
jimać a wjeselo wobradžec – to bě jeho
wulki dar.

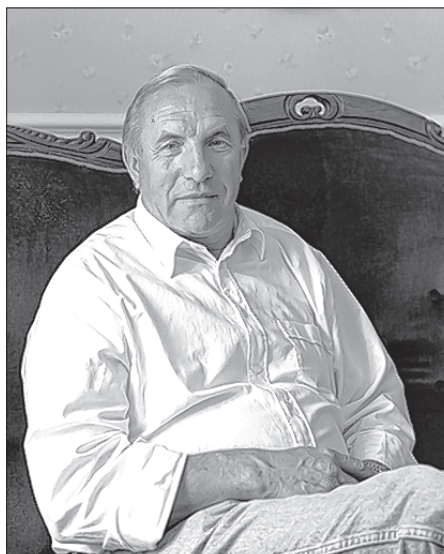
Narodźił je so 5. septembra 1937 w Drje-
nowje. Tam chodžeše wot 1943 do šule,
hdžež njebě serbsčina tehdy runjewon wi-
tana. Ju wuchodźiwši poča 1951 na na-
nowym statoku ratarić. Zeznawaše burske
džěło ze wšěmi rózškami a próškami.
Pozdžišo z toho čerpaše. Runje z wobraz-
ami ze žiwjenja wjesneho ludu zdoby sej
wucho a wutrobu wěriwych.

Wot 1960 do 1964 wožeše za Čerwjeny
kříž chorych a zranjenych. Lubosćiwy wob-
chad z čěsnjenymi, kotryž jeho pozdžišo
jako dušepastyrja wuznamjenješe, bě drje
so jemu do kolebki položil. Při džěle móže-
še jón nětko derje nałožować. We wonym
času – 1962 – so wožení a založi z Göbe-
lec Hanni swójbu. Zdobom sylnješe so
w nim nutřkowny hlós, tak zo spózna
skónčnje swoje powołanje: Z poł městnom
poča 1964 we wokolinje Picnja předaric,
pódlá bě bur na nanowej žiwnosći. Njeza-
ry talent, kotryž bě Bóh tón Knjez jemu
spožičil, a wopytowaše wot 1965 předarsku
šulu we Falkenbergu. Wukublanje traješe
dwe léce.

Jako wuwučeny předar zasydli so 1966
w Drjowku, hdžež skutkowaše za Krajno-
cyrkwinske zhromadźenstwo. Po tym wje-
džechu jeho šćežki žiwjenja do Złeho Ko-
morowa. Tam, na zapadnych „wuwró-
ćach“ Delnjeje Łužicy, šěrješe wot 1973 do
1986 Bože słowo. Swójba přesydli so do
městačka Wittenberge (Prignitz). Tež tam
přibližowaše Juro Frahnow ludžom zahori-
će ewangelij.

Čas přewróta přinješe ludžom w ně-
hdyšej NDR na wšěch polach přeměnenja.
W Delnjeje Łužicy běchu kónc 1980tych lét
po dołhim času zaso tu a tam serbske
kemše přewjedli. Po politiskej změnje ski-
ćeše so móžnosć, tute aktiwity rozšěrjeć
a prawidłowne serbske namše zawjesć.

Choćebuski generalny superintendent
Reinhardt Richter wobroći so na rodžene-
ho Drjenowčana a runaše tak jeho nawró-
tej do Łužicy puće. To sta so 1991. Wot te-
ho časa njemóžeš sej rozmach serbskeho
nabožneho žiwjenja wot Blótow hač do
Picnjanskich kónčin na dołhe léta hižo bjez
Jura Frahnowa předstajic. Prědar anga-
žowaše so w skupinje Serbska namša a w
Spěchowanskim towarstwje za serbsku
řeč w cyrkwi. Wone financowaše wot
1994 do 2000 jeho skutkowanje jako du-
šepastyr za dwurěčne delnjolužiske wosa-
dy. Spočatnje njebě džělawosć jednora.

Prědar Juro Frahnow

Foto: J. Maćij

W šuli njebě serbsce pisać nawuknył. Zna-
ješe wuběrnyje swoju Drjenowsku serbsči-
nu, spisowna řeč pak, tež bibliska a cyrk-
winska terminologija, bě jemu hišće cuza.
Serbske namše njebě jako džěčo dožiwić
směť, předował bě dotal jenož němsce. Při
tym bě so, kaž pozdžišo přizna, dotho hań-
bowať „fir majnen harten wendyšen ak-
cent“.

Wušnosć wot mnohich zacpěteje ma-
ceršćiny jemu přeni króć tak prawje zaswi-
ta, jako běchu hišće za čas komunizma
spytali biblije tajnje do Sowjetskeho zwjaz-
ka dowozyć. Jako hrožeše akcija zwrěšćic,
dokelž nochcyše jemu žona při woknješku
bilet za lěta dle do kraja čakaše, wučahny
naraz w swojej nuzy serbski jazyk: „Dajšo
ga mě ten bilešik, wy ga sćo taka dobra
duša!“ Pječa je wona přistajena z wulkimaj
wočomaj na njeho hladała a jemu bjez
słowa tiket přisunyla. Hdyž by předar
pozdžišo němskim při poslušarjam wo
tym powědať, by stawizničkar zwjetša
skónčil z tym, zo je sej tehdy rjeķt:
„Cwajz kilowmejter wajter, in Kotbus
kanst du nichc anfangen mit wendyš,
aber cwajzawzent kilowmejter ...!“

A kaž bu něhdy ze Saula mócný swědk
wěry, tak sta so Juro Frahnow, kotryž bě
dotal hižo swěrnje wo Jezusu swědčil,
zahority křescanski posoł Serbstwa. Swój
lud njezastupowaše jenož za informacis-
kim blidom na němskich ewangelskich
cyrkwinskich dnjach, ale tež wšědný džeń.
Dopomnju so, kak běch připadnje swědk
teho, zo přiřdže wón w Picnju do pjekarn-
je. Tam kazaše sej skazane 100 całtow za
swójbný swjedžeń. Ale to njebě wšo: Bjez
komdženja přistaji, zo je serbski předar a
zo je to njesměrne bohatstwo, hdyž znaješ
dwe řeči. Při swojim domje w Picnju da
wulke serbske bibliske hrono připrawic –
drje jeničke tajkeho razu w nowšim času.
Samo, jako sym jeho pozdžišo – mjeztym
bě wuměnkar a čeže staroby běchu so na
njeho walili – w chorowni wopytať, wozje-
wi mi: „Předstaj sej, lěkar sej přeje, zo je-
mu spěwam. Serbsce!“

A spěwac je móht. Z mócnym hlósom je
nawjedował wosadu při zanošowanju
kěrlušow. Hdys a hdys je předstajil nowe
přebasjenje. Teksty kaž „Ži pód Bóžej
gnadu“ njejsu so zhubili, ale namakaja so
w nowych delnjoserbskich spěwarskich.
Na 25 wudžěłkow z jeho pjera so tam je-
wi. Po kemšenu je při zhromadnej swači-
nje ludowe spěwy kantoril a tak wosebitu
atmosferu přisporjať. Chwilu je zeslynjať
muske hlósy chóra Łužyca. A delnjoserbski
rozhlós ma so jemu džakować za tójšto
hnujacych nahrawanjow – nic jenož
hudžbných. Jónu je hornjoserbski katolski
duchowny po jednym z Jura Frahnowych
„Słowow k dnjej“ ke mni přišoť a wob-
dźiwajo wuzběhnyť, z kelko lubosću a za-
čućom běše wón Bože słowo šeril.

Nimo cyrkwinskeho džěła so njeboćički
mnohostronsce angažowaše: Wot 1994
do 1999 bě člon Braniborskeje serbskeje
rady. Něšto lét wobdžěleše so na zhroma-
dźiznach delnjoserbskeje řečneje komisije.
Tam sadžeše ze swojim začućom za lu-
dowu serbsčinu wosebje na polu aspekta
akcenty. Zasadžowaše so za dalekublanje
delnjoserbskich wučerjow – kěrluše spě-
wajo zwučowaše z nimi prawe wurjekow-
wanje. Swjatki 1999 založi sobu towarst-
wo Pónaschemu. Léta dołho jězdžeše na
tak mjenowane „Serske blido“ do Zušowa.

Spomóžnje džělať je tež za Serbski in-
stitut a za slawistiku University Posaar-
skeje w Saarbrückenje. Za nju nahrawaše
w létomaj 2005/2006 sto rozměłwow
z maćernorěčnymi Delnjoserbami. Hlada-
jo na řečnu situaciju je to drohotny mate-
rial, kotryž je zajimcam po přizjewjenju
darmotnje přistupny w korpusu GENIE
(GESprochenes NIEDersorbisch) pod ht-
tp://genie.coli.uni-saarland.de/cgi-bin/
start.html.

Panachec Staszek z Łomska

Časowy swědk Měrcin Panach rozprawja wo dónće 1942 wotprawjonego młodeho Polaka

Spočatk měrca 2015 podach so k Panachecom do Łomska pola Njeswaćidła. Jich wulke štyristronske kubło je derje hladane, dwór je wuplestrowany a wšitke twarjenja su w dobrym rjedže. Hnydom při zajězdze do dwora wuhladaš na lěwym boku před dwuposchodowym pódlanskim twarjenjom stołp ze zornowca, do kotrehož je w starym šwabachskim pismje zadypany spočatk 103. psalma w serbskej rěči: „Chwal teho Knjeza, moja duša, a štož we mni je, jeho swjate mjeno. Chwal teho Knjeza, moja duša, a njezapomń jeho dobroty.“ Na łubi w bywšej bróžni je sej Měrcin Panach hromadže ze svojim synom Manfredom wutwaril ratarski muzej, w kotrymž su něhdy jara trěbne a džensa w dalokej měrje woteznate ratarske graty, nastroje a mašiny wustajene. Tež někotre nasčěnowe tafle ze serbskimi hrónčkami, kiž w zašlosti bursku stwu na serbskim statoku debjachu, wopytowar tu namaka.

Hromadže z burom-wuměnkarijom sedźu w stwicy, zo bych wot njeho zhonila wo wosudže młodeho Polaka, kotryž bě w Druhej swětowej wójnje pola Panachec dželať a kotrehož su w bliskim lěsu wotprawili. Jeho surowy dóńt je serbsku spisowacelku Marju Kubašec po wójnje pohnul k spisaniu znateho powědančka „Row w serbskej holi“.

86lětny Měrcin Panach mje na to skedźbni, zo njejsym přenja, kiž so tuteje naležnosće dla naprašowac přińdže. Hižo Marja Kubašec bě tu před lětdžesatkami za kuchinskim blidom sedźata a sej wot jeho nana Kurta Panacha powědać dała. Je je powědančku „Row w serbskej holi“ pak nan njebě móht přihsowac, přetož we woprawdžitosći bě tola wšo trochu hinak

było, hač bě to spisowacelka wopisała.

Kajka pak bě woprawdžitosć była? Wo tym wě Měrcin Panach ze swojich dopomnjenkow scěhowace rozprawje:

Dobry dželaćer

Nětčiše Panachec, bywše Schneiderec štyristronske kubło we Łomsku č. 2 bě ze swojimi 26 hektarami druhe najwjetše we wsy. Jeho nan Kurt Panach (1887–1968) bě so w 1920tych lětach z Chwaćic sem na Schneiderec kubło woženil. Měrcin (*1929) bě najstarši z třoch džěci a wotrosće hromadže ze sotromaj Lydiju (*1931) a Gertrud (*1936). Bjez čeledže džělo njemóžachu zdokonjeć, tak zo mějachu Panachecy zwjetša džowce a pohonča na službje. Hižo do wójny pomhachu na žnjach přidatnje pólsky sezonowi dželaćerjo, kaž młodaj mandželskaj Andrzej a Weronika w léce 1938 a Anton a Krystyna w léce 1939. We wójnskim času mějachu třoch młodych wuchodnych dželaćerjow: Lidu a Natašu z Ukrainy a Staszeka z Pólskeje. We wšěch wsach a na wšěch statokach mějachu burja tehdy dželaćerjow z krajow, kiž bě sej Němska podćisnyła. Běchu tu nuznje trěbni, wšako běchu wjesni młodži mužojo na bitwišču.

Staszek bě w najlěpšich lětach, so Měrcin Panach dopomina, něšto přez 20 lět stary. Kajke bě jeho swójbne mjeno a hdže bě w Pólskej doma był, njeje jemu znate. Tež na to, hdy je wón k Panachecom přišoł, so hižo dokładnje njedopomina. Prawdžepodobnje bě to bórže po zdobyću Pólskeje přez němske wójsko, snadź hižo kónc lěta 1939 abo tola potom wěsće w léce 1940. Bydlil je, kaž ukrainskej holcy tež, w pódlanskim twarjenju, tym, před ko-

Měrcin Panach doma we Łomsku při stołpje, do kotrehož je serbski psalm zadypany

trymž steji stołp ze zadypanym serbskim psalmom. W nim běštej horjeka stwě wutwarjenej, w kotrymajž bě w léce 1889 wěsty čas burska swójba bydliła, hdyž stare domske torhachu a sej nowě twarjachu.

Dorozumjenje z Lidu, Natašu a Staszekom bě bjez problemow. Kaž w Panachec swójbje, tak so tež ze słowjanskimi dželaćerjami serbsce rěčeše. Tež jědli su najprjedy wšitcy hromadže za wulkim blidom w kuchni, doniž wachtmišter tole njezakaza. Na to dyrjachu wukrajni dželaćerjo zboka za woptokowanskim blidom jěsć. Jako tele džělenje pólcanej hišće njedosahaše, přechaňny burska swójba k jědži do stwicy, mjeztym zo Lida, Nataša a Staszek dale w kuchni wostachu.

Nan Kurt Panach je sej Staszeka chwalił jako dobreho dželaćerja, kotryž so na ratarstwo wusteješe a samostatnje dželać zamó. „Wón bě najlěpši dželaćer, kotrehož sym hdy měł“, je nan wospjet potwjerdił. Tež Měrcin Panach, tehdy džesaćlětny hólč, ma Staszeka w dobrym dopomnjeću. Džensa hišće so na to dopomina, kak běštaj jich Staszek a susodžic pohonč Iszek, tehorunja Polak, rano wjesele spēwajo a hwizdajo ze swojimaj zaprahomaj won na polo jětoj.

Nazymu 1941 zajaty

Zahuba za Staszeka bě Hanka F. z Łomska, młoda žona, čelnje jara tołsta a duchownje zbrašena. W nacistiskim času běchu ju sterilizowali, zo njeby žane džěci porodzić móhla. Přiwšěm běhaše za mužemi, kotřiž ju druhdy samo z pukami přeč wuhnachu. Tak by husto tež won na polo běžała, lědma zo běštaj młodaj pólskej pohončej won jětoj. W małej wjesce tole dołho →

Pódlanske twarjenje na Panachec kuble (naprawo), w kotrymž mějachu Staszek z Pólskeje a ukrainskej dželaćerje Lida a Nataša horjeka swojej stwě

Foto: T. Malinkowa

⇒ potajne njewosta. Panachec susodaj, dwaj Ernstaj, jej raz scéhowaštaj. Widžeštaj, što so wonka stawa, a sej praještaj, zo tole nchtó zhonić njesmě.

Nazymu 1941 Staszeka zajachu. Panachecy běchu dupołdnja z kuču wotjěli na kermušu do Chwaćic. Před Njeswarskej hórku jich susod Ernst Š. z kolesom po puću do Njeswaćidla přescahny. Panachec nan jemu hišće přiwoła: „Ernsto, hdyž Staszeka widžiš, praj jemu, zo dyrbi domoj přińc skót futrować. Wón tola wě, zo doma njejsmy.“

Hdyž so Panachecy wječor z kermuše wróćihu, Staszeka doma njenamakachu. Běchu jeho zajeli a do domčka wohnjowje wobory w Njeswaćidle zawrěli. Susod Ernst Š., kotryž bě zdobom Łomšćanski gmejnski předstejićer, bě jeho pola Njeswaćanskeho byrgermištra B. njepóćciwosće dla přizjewił, na což byrgermišter njeje hinak móht hač pad nadrjadowanym instancam wozjewić. Z pokładženymi pomazkami bě so Panachec služowna Frieda, Serbowka ze Zabroda, wječor do Njeswaćidla podała, zo by Staszekaj něšto k jědźi wjezła. Prjedy pak hač jemu pomazki dachu, zeškrabachu z nich wšu koľbasu a butru, tak zo jaty na kóncu jenož suchi chléb dósta.

W lěsu wotprawjeny

Staszek so k Panachecom hižo njewróći. Někak po lěta pozdžišo Měrcin Panachej šulski towarš z Njeswaćidla, kotrehož nan bě stronjan NSDAP, přišeptny: „Džensa připołdnju vašeho Polaka wobwěsnu.“ Ručež bě Měrcin ze šule dom, to nanaj zdžěli. Bórce na to so tež susod Ernst Š. zjewi a chcyše, zo by Panachec nan sobu na wotprawjenje přišo. Wótrě so mužej tehdy w Panachec wochěži wurěčowaštaj. „Wy tola njejsće wjac při strowym rozumje, tajkeho něčeho dla młode žiwjenje woprować!“, nan na susoda wujědže a wosta doma.

Bě dzeń 25. apryla 1942. Jako wotprawnišćo běchu zastojnicy wuzwolili zróstnu chójnu, stejacu někak po kilometryra sewjernje Łomska w lěsu při puću, tam, hdžež Łomšćanske ze susodnymi Njeswaćanskimi honami mjezuja. „Nasenblutenkier“ štomej rěkach, dokelž bě so pod njón raz Njeswaćanska baronesa lehnyła, kotrež bě při wuchodžowanju započať nós krawić. Po stach – praji so, zo bě jich dohromady na 1 200 abo samo 2 000 ludźi – běchu wuchodnych džělačerjow zbliska a zdaloka na nakładnych awtach do Njeswaćidla zwozyli. Wottam běchu so dyrbjeli w dołhich ryňkach na wotprawnišćo podať. Młode holcy, mjez nimi tež Panachec ukrajnskej džělačerce, běchu do pěškoweje jamy při Koslowskim puću zećerili a je po wotprawjenju potom hromadže nimo chójny honili.

Tež tehdy 12lětny Panachec Měrcin so

ze swojimaj wjesnymaj towaršomaj Kurtom a Heinzom do bliskosće chójny poda. Widžachu, zo bě pod njej podest natwarjeny a zo na njón muž stupi a dołhi powjaz přez sylnu hałozu čisny. Jako pak so wćipnym hólcam wojacy bližachu, mējachu so spěšnje z procha. Holca ze wsy, kotraž bě z bratrom w kerkach schowana wotdaloka přihladowała, pozdžišo powědaše, zo so wotprawjenje při přěnim razu njebě poradžiło. Pječa su pozdžišo tež sku-

Wotprawnišćo dnja 25. apryla 1942 mało hodžin po smjerći Staszeka, fotografowane wot Łomšćana Hansa Kalicha. K zdónkej chójny je hišće přilehnjeny podest, kiž je so za wotprawjenje wužiwał. Před nim je spóznać ležownostny kamjeń, kiž steji na mjezy mjez Łomšćanskimi a Njeswaćanskimi honami.

Foto: archiw M. Panach

piny HJ-hólcow nimo wjedli a jedyn z nich bě, wuskoćiwši z ryňka, zemrětemu škórnje wuzut.

Wotprawjenje nawjedowaše komando z Lipska. Hdyž běchu dupołdnja dojěli, běchu so najprjedy w „Knježej korčmje“ („Herrschaftlicher Gasthof“) na nawsy w Njeswaćidle z kofejom posylnili. Po wotprawjenju so tam zaso na wobjed podachu. Wotprawjeného wzachu sobu do Lipska a z nim w awće hišće měch běrnów, kotrež běchu tehdy we wulkoměsće žadne.

Hdyž bě w lěsu zaso měr začahnył, poda so popołdnju Łomšćan Hans Kalich k wotprawnišću a fotografowaše chójnu z hišće k njej přilehnjenym podestom. Kopiju tuteje fotografije ma Měrcin Panach w swojim wobsydstwje.

Wulke mjelćenje

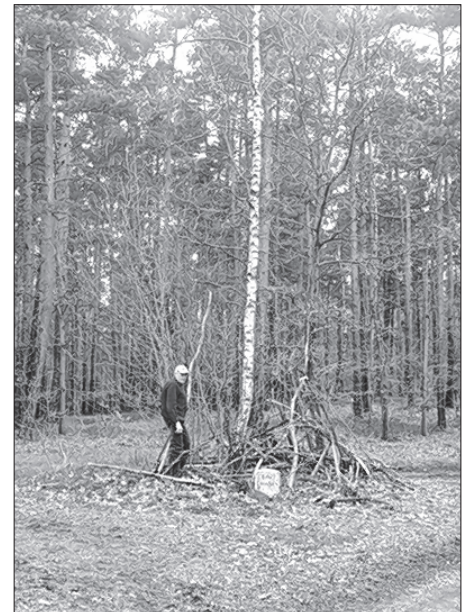
Po tutym 25. apryla 1942 – tak wě so Měrcin Panach dopomnić – běchu wuchodni džělačerjo kaž přeměneni. Panachec Lida a Nataša so wjac njesměještej a susodžic pohonč Iszek wjac spěwajo a hwizdajo na polo won njejezdžeše. Čišina knježeše we

wsy a na statokach, wšitycy běchu poraženi a wurudzeni. Wo podawku samym po tym a tež w přichodnych lětach lědma hdy štó rěčeše.

Čehodla pak bě susodžic Ernst Staszeka přeradžil? K temu bě Panachec nan rjekł: „Dokelž bě był dobry džělačer, tehodla su jeho morili!“ Zawisć a njepopřejnosć susoda běštej w jeho woćomaj bytoj přičinje, zo bě Staszek dyrbjat wumrěć.

A što je so po wonym struchłym podawku z wobdželenymi wosobami stało? Hanka F. je dale we Łomsku wostała. Jako zbrašenu ju gestapowcy ženje njejsu přestýšowali. Po wójnje je přišća něhdže do wustawa, hdžež je bórce zemrěła.

Za susodžic Ernstom, kotryž bě Staszeka přeradžil, su po wójnje wuswobodženi pólsky džělačerjo sledžili. Wospjet su jeho kubło za nim přepytowali. Wón pak bě so w lěsu schował a so hakle zaso domoj wróćit, hdyž bě wšo woćichnyło a hdyž běchu so Polacy na puć do swojeje domizny podali. Hačrunjež je był ortsbauernführer a sobustaw NSDAP, njeje do zajeća přišo. Hač do swojeje smjerće – drje něhdže w šěšćdesatych lětach – je we Łomsku bydlił, naposledk chory a zlemjeny. Z mandželskej njeběštaj žane džěci měłoj, tak zo jeho kubło, kotrež bě ze 27 hektarami najwjetše we wsy, po nim jeho wotročk a služowna přewaštaj.

Džensniši napohlad wotprawjenkeho městna. Při zdónku wotemrěteje chójny je mjezty brěza wurostła. Foto: T. Malinkowa

Móćna chójna, pod kotrež bě baronesa wotpočnyła a na kotrež bě Staszek zemrěł, je w sydomydesatych lětach 20. lětstotka wuschnyła. Sušicu su pozdžišo zrumowali. Před lětami je na městnje raz wěnc ležať w dopomnjeću na Staszeka. Bě to někajki cuzy wěnc, hinaši, hač je w Němskej z wašnjom. Nchtó njewě, štó bě jón tam položil. Snadž při wuzni Staszeka z Pólскеje?

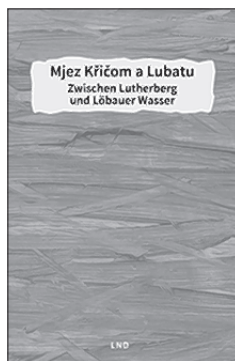
Trudla Malinkowa

Powěsće a powědky z kraja wuchodnje Budyšina

W léce 2015 wuda Ludowe nakładnistwo Domowina knihu „Mjez Křičom a Lubatu“. Marko Grojlich bě z nowinskih powěsćow a z powědančkow serbskich awtorow ze-stajil antologiju, kotruž je wón tež do němčiny přeložil. Němski a serbski tekst stej pódla so wotčišćanej. Štóz so za stawizny kónčinow wuchodnje Budyšina zajimuje, budže sej dyrbeć tutu knihu wobstarać.

Zběrník wobsahuje pisany panorama cyrkwinskih, šulskich, towarstwowych, hospodarskich a kriminalnych stawiznow poslednich 150 lět a druhdy samo hišće dale wróco. Zhonimy cyrkwinske podawki z wosadow wot Malešec hač do Hrodžišća, wot Barta hač do Poršic. Šule so twarjachu a wučerjo spytachu džěcom trěbnu wědu podawać. Dže wo ratarstwo, hatarstwo a hajnistwo, wo přenje fabriki a druge hospodarske předewzaća. Tola njepodadza so wostudle statistiki, ale stawizny a stawiznički ze wšědnego dnja. Wuswětla so mnohe wohenje a róla wohnjowych woborow při tym. Džemy hišće jónu na hermank a na hońtwu, bjerjemy podžěl na njezbožach a złótnistwach. Wotměnjate teksty so derje a zabawnje čitaja.

Grojlichowa kniha je tež tehodla nuzna a trěbna, dokelž informuje wo wuwicu serbstwa w tutej kónčinje. Wot samozro-

Loni w serbskim nakładnistwje wušły zběrník wo stawiznach narańšich Serbow, zestajany wot Bukečana Marka Grojlicha

Repro: LND

zumliweje serbskosće srjedź 19. lětstotka rysuje so puć k woporniowemu skutkowanjnu w spěwanskich a sokołskich towarstwach. 1937 so rozprawnistwo skónči, dokelž so tehdy wudawanje Serbskich Nowin zakaza, kotrež su hłowne žórło za Grojlichowu knihu. Serbske powěsće wuklinča z anonsomaj Meltkec zamkarnje w Barće a Krawcec twarskeho wobchoda w Lemišowje z lět 1935 a 1936 a z powěsću wo wupokazanju wučerja Pawoła Neda z Rakojd do sewjerneje Němskeje 1. apryla 1937.

Dale su do knihi zapřijate stawizny spisowacelow a ludowych awtorow tuteje kónčiny. Mnozy serbscy powědarjo běchu tu žiwi a wšity su w dobrej ludowej

serbsčinje pisali: Jan Awgust Sykora, Měrćin Nowak-Njechorński, Richard Iselt, Pawoł Grojlich, Jurij Budar a Křesćan Krawc. Kajka pisanosć a bohatosć!

Po přikładze podobnych čitankow z Ludoweho nakładnistwa Domowina wotčišći so serbski original a němski přeložk. Zestajer Marko Grojlich, dobry znajer wopisaneje kónčiny a serbskeje rěče, je so wo dostojny a tola ludowy přeložk do němčiny postarał. Samo stil a duktus rymowaneje wólbneje namołwy ludoweho basnika Falki z lěta 1907 je wuběrnyje wutřechił. Přeložk do němčiny njeje drje serbskemu čitarerj trěbny, tola za němskeho su přeložki wulke wotkryće, wšako su Serbske Nowiny wjele nadrobnišo ze wsow rozprawjeli hač němske nowiny z Budyšina a Lubija. Panorama wjesneho žiwjenja je ze serbskeho wobłuka do němskeho transportowany, štož je hladajo na narodnu situaciju džen a trěbniše.

Mi běše kniha jara zajimawa, dokelž sym wjacore lěta w Hrodžišću bydlil a nětko hišće w teritoriju skutkuju. To a tamne běch slyšał z ludoweho powědanja, ale dokładny fundament hakle nětko dóstach. Sym so ze zestajerjom Markom Grojlichom wo nowych projektach rozmołwjał a jemu zmužitósć činił za dalšu knihu. Njech předołho nječaka. **Jan Malink**

Nowa zwónca

Na lońšej 1. adwentnej nježděli, 29. nowembra, poswjećichu we Wojerowskim Nowym měsće při Domje dr. Martina Luthera Kinga zwóncu. Wšitke tři zwony maja němski napis „Land, Land, Land, höre des Herrn Wort“ (Jeremija 22,29).

Za socialistiski čas NDR njebě sej wosada žanu zwóncu twarić směła. Tehdy cyrkej njesmědžeše ani widzieć ani slyšeć być w tutym socialistiskim nowotwarskim měsće Wojerec. Tehdy rěkaše: Wuhenje zawodow su cyrkwine wěže moderneho časa.

Loňši přeni adwent bě wosada woliła, dokelž budže w tutym cyrkwiskim léce swoje 50lětne wobstaće swječić. **PB**

Farske městno

Ewangelska cyrkej Berlin-Braniborskašeska Hornja Łužica financuje wot januara 2016 běrtnk farskeho městna za serbskeho dušepastyrja. Tuchwilu je to farar Ingolf Kšenka w Jansojcach. Nošer tuteho městna je wot jeho založenja sem Towarstwo za spěchowanje serbskeje rěče w cyrkwi z. t. Wjele lět bě towarstwo same za financowanje městna serbskeho duchowneho zamołwite, štož bě sčasami jara wobčežne a problematiske. W zaštych lětach plačeše je energijowy koncern Vattenfall, štož pak farar Kšenka naposledk wotpokaza. Za nowe rjadowanje je so předewšěm zasadźował generalny superintendent Martin Herche ze Zhorjelca. **PB**

Zwonowe towarstwo

Dnja 13. januara su w Barće založili spěchowanske towarstwo za nowe zwony, kotrež Bernd Lorenz z Rakojd jako předsyda nawjeduje. Towarstwo je sej předewzało, hač do 200lětneho jubileja nowonatwara wosadneje cyrkwe w léce 2019 wobnowić zwony, zwonowy stoł a wšu zwonjensku techniku. Za tute předewzaće je dohromady 110 000 eurow trěbnych. Třećinu koštow přewozmje krajna cyrkej, tamnej dvě třećinje matej so financować ze srědkow wosady a z darow.

Hač do kónca lońšeho lěta mějachu hižo 25 000 eurow nazběraných, wo dalše dary chce so nětk nowe towarstwo prócować. **PB**

Prědar Juro Frahnow na prawdu Božu wotešoł

Kónc ze strony 3

Wosobinsce mam so Jurej Frahnowej za něštožkuli džakować:

Smědžach pola njeho a jeho mandželskeje něšto dnjow přebywać. Tehdy nawuknych tójšto z teho, štož na polu delnjoserbsčiny wěm a móžu. Hromadže wopytowachmoj chorych. Wone puće mjez Bórkowami a Janšojcami wostanu mi hłuboko w pomjatku: Husto hdy njemóžachu wopytani hižo łożo wopuščić. Tu so hakle pra-

wje pokaza, kajki dušepastyr wón bě: Wšudže namaka prawe słowa, byrnjež měješe z chwilemi sam sylzy we wočomaj. Nichtó njezwosta bjez tróštowanja, kóždy bě po rozmołwje a zhromadnej modlitwje posylngeny. Čerpjacy zabychu na chwilu swoje bolosće a njebě rědko, zo rozswětli posměwk jich wobliča. Tež w jich mjenje:

Juro, měj wutšobny žěk! Bog ten Kněz jo Tebbe zwołał k sebje, wón jo to łopjeno Twójogo zemskego žywjenja dopisał. Proz-

ne drje wóno njejo wostało, ako sy sam se w kjarližu žycyl (Duchowne kjarliže, nr. 58): „Žywjenja lěta se nam minu, tak ako rěka k mórju zo; ty, Kněz tog casa, wobrošijoš w žywjeńskich knigłach łopjeno. Cas stoj we twójima rukoma, daj mě jen pońiš z lubosću! A bžo wobrošiš něnt łopjeno, tak daj, ab prozne njebyto!“

Fabian Kaulfürst

Herman Henč – swěrný služownik Minakalskeje wosady

Dolha je tradicija angažowaneho skutkowanja wjacorych generacijow serbskeje Henčec swójby w Minakalskej wosadze. Bě zbožo za wosadu, zo sej ze Šepšec pola Łuča pochadzacy ratarski džětaćer Jurij Henč ze swojej w Lipinach rodzenej mandželskej Hanu rodź. Lawkec w nowemburu 1887 w Minakale žiwnoš kupi. Tu so mandželskaj zasydlisťaj a sej swójbu založišťaj.

Lejna Hajnkec z Delnjeho Wujězda wokoło lěta 1910, pozdžiša mandželska Hermana Henča
Focě: priwatnej

Z powědanja je znate, zo běchu Henčec prjedownicy hižo prjedy w Delnjowujězdzanskej wosadze pilni serbscy křesćenjo. Tehdy chodžachu tež w tradicionelnej serbskej drasće tamnišich kónčin.

W Minakale přewza Jurij Henč zastojnstwo kěbětara a tótki. Započať je z tym za čas tehdyšeho wosadneho fararja Jana Jurja Handrika, kotryž potom w lěće 1891 za fararja do Huski woteńdže. Na jeho městno stupi hišće samsne lěto farar Korla Awgust Sykora.

Z mandželstwa Jurja Henča je mjez druhim wušoť syn Herman, kotryž so 25. měrca 1888 w Minakale narodźi. Z młodych lět sem pomhaše nanej při jeho džěle we wosadze. Po wuchodženju wjesneje šule nawukny powoťanje blidarja. Woženi so z Lejnu rodź. Hajnkec z Delnjeho Wujězda. Z mandželstwa wuńdže šěsć džěci, kotrež zhromadnje w serbskim a křesćanskim duchu woćahnyšťaj. W lěće 1913 přewza Herman wot nana nadawki we wosadze. 1922 słušeše k wjesnanam, kotřiž tehdy serbske towarstwo „Statok“ w Minakale založiču.

Z jeho wosobinskich rozprawow je mi znate, zo dósta Herman Henč tehdy za wuzběhnjenje rowa 1 hriwnu, kotruž hu-

stodosć po pohrjebje hnydom w Lederec korčmje při kěrchowje zaso wuda. Jako kěbětar nječužeše so z mandželskej jenož za rjedženje cyrkwy zamołwity, ale jako wuwučeny blidar někotružkuli trěbnu reparaturu sam wuwjedže. Zo by pjenjezy lutowať, bě za njeho samozrozumliwe, sej łopać, kotruž jako tótko trjebaše, sam zhotowić. Jeho drjewjane łopače z čeńkim železnym wobbitkom při kromje su w Minakalskej wokolinje hišće džensa legendarne.

Zo njebychu kemšerjo w zymskim počasu trjebali přejara zymu mrěć, sy móht Henčec mandželskeju při krutej zymje hižo wokoło połnocy předchadzaceho dnja w cyrkwi zetkać, zo byšťaj hać do započatka kemšow kachle běžnje z drjewom tepiťoj. Za to trěbne drjewo staj přez lětdžesatki samaj w cyrkwiskim lěsu pušičiťoj.

Hdyž běchu dotal serbske kemše w Minakale bohaće wopytane, tak pospěši so z nastupom Hitlera tak mjenowana „arizacija“. Pod brunymi móćnarjami njećerpješťaj tehdy jenož wosadnaj fararje Bohuměr Rejsler, kotryž skutkowaše wot 1931 do 1935 w Minakale, a jeho naslědnik Gerat Lazar, ale potrjeheni běchu wšitcy serbscy wobydlerjo. Wjele wosadnych sej hižo njezwěri na serbske kemše chodźić. Tež zjawne serbske džělo w towarstwje bě womjelknyto. Zo Herman Henč tute wobstojnosć za dobre njeměješe, bu přeradžene a zjawnje znate. Dyrbješe dla toho 1000 hriwnow chłostanja płaćić, štož pak jeho njezatraši.

W aprylu 1941 bu serbska přiračka za kantora wotstronjena a w juliju samsneho lěta přińdže Němc Gerhard Helmut Pfeiffer jako farar do Minakała. Cyrkwinske předstejićerstwo pak wobzamkny, tež nadal serbske kemše swjećić. Fararja Pfeifferra bórže do wojakow zwolaču, hdžež so jeho slědy w januarje 1945 zhubichu.

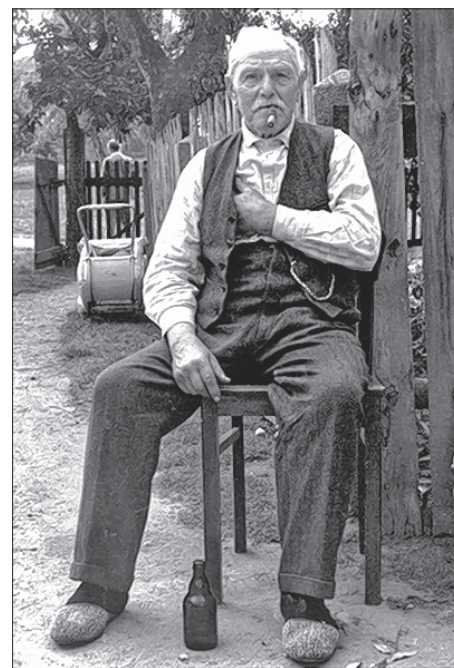
Při horcych wojowanjach wokoło Minakała nalěto 1945 bu Boži dom chětro wobškodženy. Hišće džensa su na cyrkwnych murjach zatřěle widžeć. Po wójnje słušeše Herman Henč k tym mnohim pilnym wosadnym, kiž so wo bórzonny nowonatwar postarachu. 5. apryla 1948 běchu wonkowne džěla wotzamknjene a přeni dzeń jutrow, 17. apryla 1949, Budyski superintendent Busch Minakalsku cyrkej znowa poswjeći.

Wosadne žiwjenje so po času normalizowaše. Jako 1950 farar Bamž za duchowneho do Minakała přińdže, wotměwachu so zaso prawidłownje serbske kemše. Herman Henč skutkowaše dale za cyrkej a wosadu, při čimž jeho mjeztym džěci a pozdžišo wnučki podpěrowachu. Roznošowachu Pomhaj Bóh po wsy, pomhachu při wuzběhowanju rowa a wobstarachu lěta doľho zwonjenje.

Po zažnej smjerći fararja Bamža bu Werner Feustel 1958 Minakalski farar a woženi so z wudowu swojeho předchadnika. Mjeztym 70lětny, wosta Herman Henč wosadze a Domowinskej skupinje swěrný. W powójnskim času bě wón wjele lět skupinski předsyda a postara so sobu wo čile kulturne žiwjenje we wsy. Bě jemu česć, jako spožičichu skupinje mjeno něhdyšeho towarstwa „Statok“.

Zaslužby Hermana Henča namakachu zjawne připóznaće. Za 50lětnu swěrnú službu we wosadze přepoda jemu farar Feustel w awgusće 1963 w mjenje cyrkwinskeho předstejićerstwa knihu „Das Bildnis des evangelischen Menschen. Von Martin Luther bis zur Gegenwart“. W aprylu 1965 počesći nowina Neue Bauztener Zeitung Hermana Henča z wosebitym přinoškom, w kotrymž jeho zaslužby wuzběhny.

Njehladajo pokročowaneje staroby wosta Herman Henč hać do swojeje smjerće 22. měrca 1967 kěbětara a tótku w Minakale. Na zbožo wobstarneho džěda swoje-

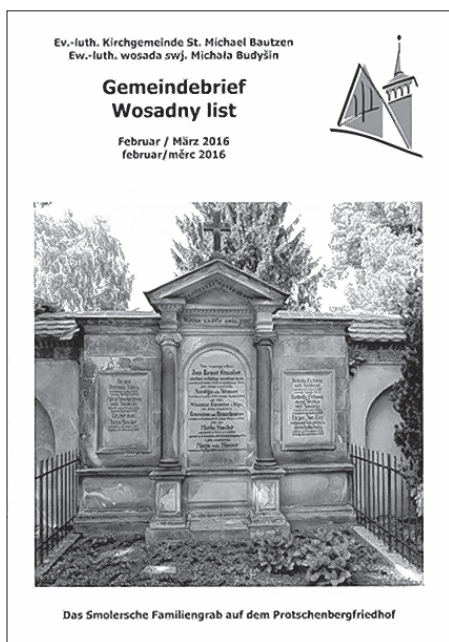

Herman Henč (1888–1967), doľholětny kěbětara a tótku w Minakale, w lěće 1961

je mandželskeje hišće wosobinsce zeznach. Tehdy wón mi wo wšem powědaše, štož tu napisach. Hdyž pak so zbožopřeća w serbskim rozhłosu wusylachu, njebě wón k řečam. Keďžbliwje słučaše wusylanje hać do kónca.

Herman Henč njebě patriot. Wón bě serbski křesćan, kotryž sej hódnoty křesćanskeje wěry a serbskeje narodnosće wažeše a kotryž je swoje slědy w Minakalskej wosadze zawostajiť. Zawostajiť je tež šěsć džěci, 13 wnukow, 25 prawnukow, 31 praprawnukow a mjeztym hižo dweju praprawnukow. **Lothar Koban**

Powěsće

Aktualne wosadne łopjeno Budyskeje Michałskeje wosady skedźbni na serbskeho budźićela Jana Arnošta Smolerja.

Budyšin. Wosadne łopjeno Budyskeje Michałskeje wosady wopomina w swojim aktualnym wudaću za februar a měrc 2016 jubilejny 200. narodniny Jana Arnošta Smolerja dnja 3. měrc. Titulne łopjeno pokazuje njedawno wobnowjene rownišćo Smolerjec swójby na Budyskim Hrodžišku. W zawodnym přinošku předstaji Serbski superintendent Jan Malink žiwjenje a zaslužby Smolerja, kotryž bydleše ze swojej swójbu na Židowje a kotryž słuša k najwuznamnišim wosadnym tehdy hišće přewažnje serbskeje Michałskeje wosady.

Wojerocy. Po uspěšnej premjerje loni 27. nazymnika předstajichu Rakečenjo sobotu, 23. januara, znowa musical „Amazing Grace“ we Wojerowskej lužiskej hali. Njehladajo špatneho wjedra běštej popoźniše a wječorne předstajenje zaso wupředatej. Publikum bě zahor-

jeny wot hnujaceje stawizny musicala kaž tež wot wumělskich zamóžnosćow sobu skutkowacych šulerjow a dorosćenych z Rakečanskeje wosady.

Rogozno. Njedzelu popoźnju, 24. januara, swjećachu we wobnowjenej cyrkwi w Rogoznje serbsko-němske kemše. Předowanje měješe farar n. w. Dieter Schütt. Christiana Piniekowa a Hartmut Leipner staj bibliske teksty čitaloj. Běchu drje to scyła přenje serbske kemše, kiž su so hdy w tutej 1938 natwarjenej cyrkwi swjećili.

Bukecy. Na přeprošenje ewangelskeho šulskeho towarstwa přednošowaše 26. januara Trudla Malinkowa w Bukečanskej ewangelskej šuli wo fararju Janje Kilianu. Nimale 60 ludźi ze wsy a wokoliny słyšeše wo žiwjenju a skutkowanju tuteho – kaž referentka wuzběhny – najwuznamnišeho syna Bukečanskeje wosady, kotryž bě so 1811 w Delanach pod Čornobohom narodźił, zdžela w Bukecach wotrostł a tu chwila jako pomocny předar skutkował.

Wóslink. Ewangelske šulske towarstwo we Wóslinku je zapodało próstwu wo založenje powołanskeho gymnazija. Z abiturym scho-dženkom ma so pokročować uspěšne džěło Ewangelskeje srjedźnjeje šule we Wóslinku. Gymnazialne kubłanje měło so ze šulskim lětom 2017/18 ze založenjom jědnateho lětnika zahajić a so wosebje na strowotnistwo a socialne wobtuki wusměrić.

Dary

W decembru je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 250 eurow a 100 eurow a za Pomhaj Bóh 54 eurow, dwójce 50 eurow, 25 eurow, 22 eurow a pjeć króć 12 eurow. Bóh žohnuj dary a darcjelow.

Spominamy

Před 225 lětami, 10. februara 1791, narodži so wučer **Jan Korla Smoler** jako syn swobodneho žiwnosćerja a wjesneho sołty w Złyčinje. Wukubla so na wustawomaj, kotrež běštaj pobožnaj knježkaj von Below we Wulkim Wjelkowje a Heinrich Ludwig Burggraf zu Dohna w Delnim Wujězdze založiloj. Po tym wróci so jako wjesny wučer do serbskeje hole, skutkowaše wot 1809 w ródny Złyčinje, wot 1812 we Łuču, wot 1821 w Delnim Wujězdze a wot 1823 jako cyrkwinski wučer a kantor we Łazu. Jako bu Handrij Zejler 1835 z Łazowskim fararjom, sta so z jeho wosobinskim přecelom a spuščomnym sobudželaćerjom nic jenož we wosadnym, ale tež w serbskim džěle. Měješe dvě džowce, kotrež so na korčmarja a na wučerja wudašej, a dweju synow. Starši syn Jan Arnošt sta so jako wučenc, redaktor a mějićel čišćernje w Budyšinje z budźićelom serbskeho naroda, młódši syn Jan Korla bě pomocny wučer a hižo młody zemře. Po 38 lětach w šulskej službje

zemře Jan Korla Smoler w starobje 56 lět dnja 3. januara 1848 we Łazu a bu tam pochowany. T.M.

Přeprašujemy

W februaru wysyła so ewangelske Nabožne słowo k dnjej w serbskim rozhłosu.

- 07.02. Estomihi**
10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)
- 11.02. štwórtk**
19.00 Rakečanska bjesada w farskej bróžni
- 14.02. Invokavit**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar Rummel)
- 15.02. póněžela**
14.00 wosadne popoźnje w Budyšinje na Michałskej farje
- 18.02. štwórtk**
18.30 Bukečanska bjesada na farje
- 21.02. Reminiscere**
10.00 dwurěčna namša w Bórkowach (farar Heilmann a Kšenka)
- 27.02. sobota**
14.00 džělarnička serbskich Bjesadow w Bukecach
- 28.02. Okuli**
12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
14.00 wosadne popoźnje w Slepom (fararka Malinkowa)
- 06.03. Laetare**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej cyrkwi (sup. Malink)
10.00 dwurěčna namša w Choćebuzu w Němskej cyrkwi
- 07.03. póněžela**
15.00 wosadne popoźnje w Malešecach (sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čišć: Lessingowa čišćerňa, Kamjenc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiřažki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
Lětny abonement plaći 8 eurow.